

УДК 658.005.5
© 2017

Поліщук В. А., аспірант

(науковий керівник – доктор економічних наук Х. З. Махмудов)
Полтавська державна аграрна академія

ФОРМУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Рецензент – кандидат економічних наук О. С. Михайлова

Одним з головних і найбільш ефективних напрямів розвитку аграрного сектора є інноваційний, оскільки він позитивно впливає на модернізацію агропромислового комплексу, підвищує конкурентоспроможність на основі технічного та технологічного оновлення виробництва. Основними компонентами інноваційної системи є підприємницькі, споживчі і науково-дослідні сектори. У процесі формування цієї системи необхідно враховувати особливості економічного розвитку, а також географічні та економічні умови виробництва. Ефективність інноваційної системи в першу чергу пов'язана з низкою переваг, які вона має: по-перше, вона орієнтована на потреби ринку, що виключає можливість розробки застарілих інновацій; по-друге, доступ до результатів наукових досліджень буде доступний не тільки великим аграрним підприємствам, але і дрібним і окремим сільськогосподарським виробникам; по-третє, що буде залучено до роботи з новими технологіями виробництва, машинами або сучасними організаційно-економічними формами, матиме можливість вчитися як в навчальних закладах, так і в науково-дослідних структурах.

Ключові слова: інноваційний розвиток конкурентоспроможності підприємств, ресурсний потенціал, ефективність.

Постановка проблеми. Функціонування аграрного виробництва, забезпечення його конкурентоспроможності та інноваційності – одна з найважливіших складових вітчизняної економічної системи, що формує понад 10 % ВВП.

Одним з основних і найефективніших напрямів розвитку аграрного сектору є інноваційний, оскільки позитивно впливає на модернізацію АПК, підвищує конкурентоспроможність на основі технічного й технологічного оновлення виробництва. З погляду на першочергову необхідність відновлення основних виробничих фондів, інновації є пріоритетним напрямом розвитку й реформування аграрних підприємств. Безумовно, інноваційна складова свідчить про здатність аграрного підприємства використовувати нові знання, створювати відповідне середовище для виникнення та запровадження нових ідей і технологій у виробництво. Отже, активізація інно-

ваційної діяльності в аграрному секторі є актуальною проблемою, розв'язання якої сприятиме економічному зростанню економіки країни загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Проблему інноваційного розвитку аграрної сфери останнім часом досліджували чимало вчених. Так, Йозеф А. Шумпетер у своїй праці обґрунтував значимість інновацій у формуванні ефективної моделі економічних відносин: у дослідженнях в інновації – головний ресурс соціально-економічної ефективності. М. Кондратьєв, М. Туган-Барановський підтверджували, що конкурентоспроможною є інноваційна економіка. Теорія і методологія інновацій, зокрема в аграрному секторі розроблена В. Гейлем, Я. Федуловою, Ю. Лепенка, В. Щєбаніним та іншими.

Наукові напрацювання зазначених учених стосуються насамперед теорії, методології та практики інноваційного розвитку АПК. Проте подальшого вивчення потребують такі напрями агроінноваційних процесів, як теоретичні та методичні засади інноваційного розвитку та практика впровадження інноваційної діяльності на аграрних підприємствах, а також формування результативної інноваційної системи сільськогосподарських підприємств.

Мета дослідження: визначення теоретико-методичних засад, формування результативної інноваційної системи та розкриття її проблемних аспектів.

Завдання дослідження: забезпечення реформування аграрного виробництва в умовах Євроінтеграції, на основі інноваційного розвитку, є покликом часу.

Матеріали і методи досліджень. Одним зі шляхів вирішення цього питання є створення результативної аграрної інноваційної системи, яка, на наш погляд, є певним механізмом співпраці організацій і підприємств, що працюють у напрямі технологічних, організаційних, управлінських перетворень в аграрному секторі. Така

система виявляє реальні здатності сільськогосподарського підприємства забезпечення власного довгочасного функціонування та досягнення стратегічних цілей, враховуючи сукупні здатності внутрішнього та зовнішнього середовища.

Результати досліджень. Основними складовими інноваційної системи є підприємницький, споживчий та науково-дослідний сектори. Під час формування такої системи доцільно враховувати особливості економічного розвитку, а також географічні та господарські умови виробництва. Результативність інноваційної системи пов'язана передусім з низкою переваг, які вона надає: по-перше, вона зорієнтована на потреби ринку, що виключає можливість розробки неактуальних інновацій, є можливість залучення малого та середнього бізнесу аграрної сфери для визначення пріоритетів наукових досліджень; по-друге, можливість доступу до наукових розробок матимуть не лише великі аграрні підприємства, а й малі та одноосібні сільгоспвиробники, це пов'язано з можливістю користуватися певною новацією на пільгових умовах, наприклад, плата за оренду сучасної техніки та ін.; по-третє, працівники, які будуть залучатися до ро-

боти з новими технологіями виробництва, технікою або сучасними організаційно-економічними формами, матимуть змогу навчатися як у навчальних закладах, так і в науково-дослідних структурах. Функціонування інноваційної системи представлено на рисунку.

Формування результативної інноваційної системи дасть можливість об'єднати всі наявні ресурси (фінансові, виробничі, наукові) для створення ефективної конкурентоспроможної аграрної сфери економіки.

Висновок. Комплексний підхід до реформування аграрного сектору уможливує оцінити реальний стан його інноваційного забезпечення з урахуванням природно-економічних умов і тим самим відбудувати результативну інноваційну систему. Отже, аграрна інноваційна система стане інтеграційною основою для різноманітних інституцій АПК і буде виконувати, крім цього, інноваційну, інформаційно-довідкову та освітню функції, а також забезпечить виконання актуальних досліджень для сільськогосподарських підприємств і створення агроінновацій. Важливим результатом діяльності такої системи є інноваційний продукт.

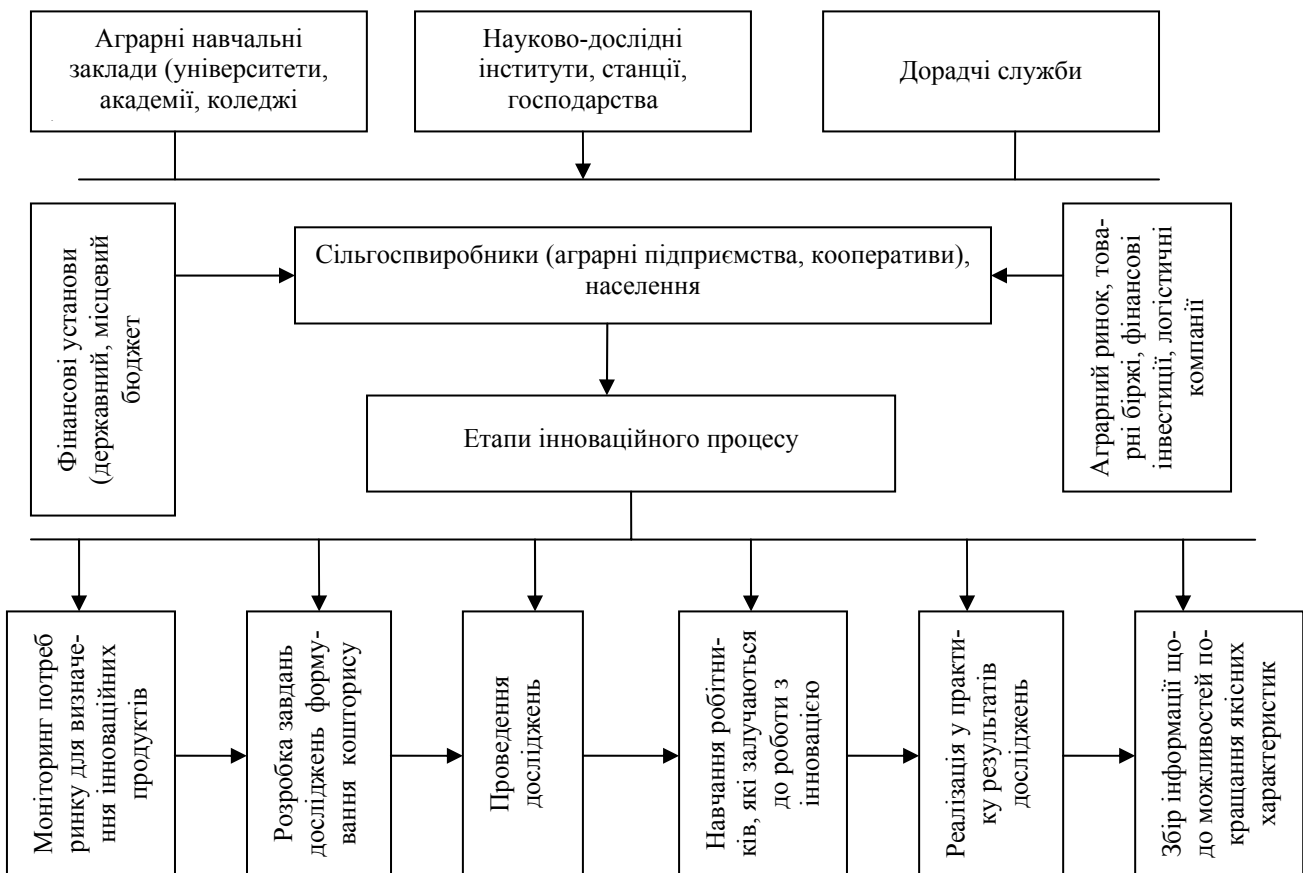

Рис. Функціонування інноваційної системи

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Геєць В. М.* Інноваційні перспективи України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Х. : Константа, 2006. – 272 с.
2. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми і перспективи : монографія / [Луценко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та інші]. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2014. – 516 с.
3. *Кондратьев Н. Д.* Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения : изб. труды / Н. Д. Кондратьев ; Международный фонд. Н. Д. Кондратьев и др. ; [ред. колл. : Я. И. Абалкин (пред.) и др. ; соавт. К. В. Яковец]. – М. : ЗАО «Изд-во Экономика», 2002. – 768 с.
4. *Туган-Барановский М. И.* Промышленные кризисы. Очерк из социальной истории Англии / М. И. Туган-Барановский. – К. : Наук. думка, 2004. – 368 с.
5. *Федулова Я. І.* Інноваційна економіка / Я. І. Федулова. – К. : Либідь, 2006. – 480 с.
6. *Шумпетер Йозеф А.* Теорія економічного розвитку і дослідження прибутків капіталу, відсотка та економічного циклу / Й. А. Шумпетер ; пер. з англ. Р. Старка. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.
7. *Щебанін В. С.* Наукове забезпечення інноваційного розвитку АПК як пріоритетний напрям діяльності аграрного університету / В. С. Щебанін // Економіка АПК. – 2014. – №7. – С. 19–25.